

Sygn. akt II Cz 319/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Wojtkiewicz (spr.)

Sędziowie: SO Dorota Gamrat-Kubeczak

SO Zbigniew Ciechanowicz

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2014 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie M. F., polegającą na wezwaniu Banku do złożenia wyjaśnień w trybie art. 761 k.p.c. poprzez udzielenie informacji o historii zajętego rachunku bankowego dłużnika za okres od dnia 08.07.2013 r. ze wskazaniem danych osób i podmiotów dokonujących wpłat na zajęty rachunek bankowy, w sprawie Km 990/13

przy udziale wierzyciela (...) P. B., A. (...) spółki jawnej z siedzibą w S.

oraz dłużnika R. L.

na skutek zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt IX Co 6982/13

postanawia:

1. odrzucić zażalenie na punkt I zaskarżonego postanowienia;

2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

SSO Zbigniew Ciechanowicz SSO Mariola Wojtkiewicz S SO Dorota Gamrat-Kubeczak

Sygn. akt II Cz 319/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Wydział IX Egzekucyjny, uwzględnił skargę i uchylił wezwanie do złożenia wyjaśnień w trybie art. 761 k.p.c., Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie M. F. w przedmiocie wezwania do złożenia wyjaśnień w trybie art. 761 k.p.c., poprzez udzielenie pełnej historii zajętego rachunku bankowego dłużnika za okres od dnia 08.07.2013 r. ze wskazaniem danych osób i podmiotów dokonujących wpłat na zajęty rachunek bankowy, wydanego w sprawie KM 990/13 (I) oraz zasądził od wierzyciela (...) P. B., A. K. sp. j. z siedzibą w S. na rzecz innej osoby Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 177 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (II).

W uzasadnieniu Sąd I instancji podniósł, iż skarga okazała się zasadna.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z brzmieniem przepisu art. 761 k.p.c. organ egzekucyjny może żądać od uczestników postępowania złożenia wyjaśnień oraz zasięgać od organów administracji publicznej, organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej, organów podatkowych, organów rentowych, banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedsiębiorstw maklerskich, organów spółdzielni mieszkaniowych, zarządów wspólnot mieszkaniowych oraz innych podmiotów zarządzających mieszkaniami i lokalami użytkowymi, jak również innych instytucji i osób nieuczestniczących w postępowaniu informacji niezbędnych do prowadzenie egzekucji. Od wykonania takiego żądania można uchylić się w takim zakresie, w jakim według przepisów części pierwszej Kodeksu można odmówić przedstawienia dokumentu lub złożenia zeznań w charakterze świadka albo odpowiedzi na zadane pytanie.

Sąd I instancji zwrócił uwagę na okoliczność, iż według art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe bank jest obowiązany zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje. Według Sądu wskazanie (w ramach pełnej historii rachunku bankowego obowiązanego) danych kontrahentów jest niewątpliwie objęte tajemnicą bankową. Sąd Rejonowy nadmienił, iż przepis art. 248 § 2 k.p.c. korelujący z brzmieniem art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. d) ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe, kompetencje uzyskania dokumentu zawierającego informacje niejawne przyznaje jedynie sądowi w przeciwieństwie do brzmienia dyspozycji przepisu art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, określającym kompetencje przyznane organom egzekucyjnym, tj. komornikom sądowym, co znajduje swoje uzasadnienie w brzmieniu przepisu art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. l) ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe.

Zdaniem Sądu I instancji bank nie może odmówić sądowi przedstawienia dokumentu obejmującego okoliczności objęte tajemnicą bankową w sytuacji, gdy posiadacz dokumentu obowiązany jest do jego przedstawienia względem chociażby jednej ze stron postępowania. Sąd stwierdził, iż biorąc pod uwagę dyspozycję art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe stanowiącą, iż bank nie obowiązuje zachowanie tajemnicy bankowej wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą, skonstatować należy, że bank nie może uchylić się od przedstawienia dokumentów, które miałyby obowiązek przedłożyć osobie będącej klientem tegoż banku, jeśli ten byłby jedną ze stron danego postępowania. Oznacza to więc, iż komornik sądowy nie posiada uprawnień do żądania od banku dokumentów objętych tajemnicą bankową nawet w sytuacji, w której bank jest zobowiązany do udzielenia informacji względem jednej ze stron postępowania egzekucyjnego.

Według Sądu Rejonowego bez znaczenia pozostają przy tym wskazywane przez organ egzekucyjny regulacje odnoszące się do ewentualnej odpowiedzialności komornika w ramach przepisu art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz odpowiedzialności banku w myśl art. 105 ust. 6 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe.

Sąd dodał także, iż okoliczności przysługujących obowiązanemu wierzytelności powinny zostać zrealizowane w trybie art. 761 k.p.c. w zw. z art. 801 k.p.c. w zw. z art. 762 k.p.c. oraz w trybie art. 913 k.p.c. i następcie.

W przedmiocie kosztów postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 8) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Na powyższe postanowienie wierzyciel złożył zażalenie, w którym zaskarżył postanowienie w całości i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie skargi na czynność komornika oraz zasądzenie od dłużnika na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił postanowieniu naruszenie przepisu art. 761 § 1 k.p.c. w zw. z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, a także w związku z art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż komornik sądowy nie posiada uprawnień do żądania od banku informacji w zakresie historii transakcji dokonanych na rachunku bankowym dłużnika.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż przepis art. 761 § 1 k.p.c. przyznaje komornikowi prawo zwrócenia się do określonych podmiotów z żądaniem udzielenia informacji niezbędnych do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, zaś z dyspozycji art. 2 ust. 5 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. 1) prawa bankowego, wynika ustawowy obowiązek udzielenia przez Bank wyjaśnień.

Zdaniem skarżącego skorzystanie przez komornika z przedmiotowych uprawnień zwalnia z mocy prawa bank od zachowania tajemnicy bankowej. Skarżący zauważył, iż nie sposób zaaprobować stanowiska skarżącego, jakoby w trybie przewidzianym w powyższych przepisach obowiązywało ustawowe ograniczenie przedmiotowego zakresu żądanych informacji chronionych tajemnicą bankową, w związku z czym organ egzekucyjny nie jest uprawniony do żądania o osobach i podmiotach przeciwko którym nie toczy się postępowanie egzekucyjne, który to pogląd został w zasadzie zaakceptowany przez Sąd Rejonowy, pomimo braku odniesienia się do rozważanych kwestii w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Skarżący wskazał, iż zakres informacji o jakie może ubiegać się komornik wyznaczają przywołane przepisy prawa.

Informacja niezbędna może dotyczyć okoliczności dotyczących osoby dłużnika oraz jego majątku. Zakres informacji niezbędnych należy więc rozumieć jako dane pozwalające w szczególności ustalić stan majątkowy dłużnika oraz umożliwiające identyfikację składników jego majątku. Skarżący uznał, iż komornikowi - w pewnych sytuacjach - przysługuje uprawnienie do żądania informacji dotyczących nie tylko samego posiadacza rachunku bankowego (dłużnika) ale i osób trzecich, które dokonywały transakcji z dłużnikiem. W ocenie skarżącego przemawia za takim poglądem fakt, że redakcja przepisu art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. 1) Prawa bankowego nie pozwala na przyjęcie, że ograniczony jest zakres informacji objętych tajemnicą bankową, które mogą być udzielone komornikowi - tak więc bank zwolniony jest z tajemnicy bankowej w pełnym zakresie. W konsekwencji komornik może żądać udzielenia wszystkich danych objętych tajemnicą bankową w ujęciu art. 104 ust. 1 Prawa bankowego, także dotyczących osób trzecich, które nie są stronami postępowania egzekucyjnego, pod warunkiem że spełniona jest ogólna przesłanka (niezbędność do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, postępowania zabezpieczającego oraz wykonywania innych czynności wynikających z ustawowych zadań przypisanych komornikowi), a nadto pozostaje w zgodzie ze sposobem prowadzonej egzekucji i nie wykracza poza wnioszek egzekucyjny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie wierzyciela na rozstrzygnięcie o oddaleniu skargi podlegało odrzuceniu.

W postępowaniu egzekucyjnym zażalenia na postanowienia Sądu I instancji rozpoznające skargę na czynności komornika przysługują wyłącznie w wypadkach w ustawie wskazanych - art. 7674 § 1 k.p.c., a także - poprzez odpowiednie stosowanie zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. - na postanowienia Sądu wymienione w art. 394 § 1 k.p.c.

W myśl przepisu art. 394 § 1 k.p.c. środek zaskarżenia, jakim jest zażalenie przysługuje tylko na postanowienie Sądu I instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia Sądu I instancji i zarządzenia przewodniczącego enumeratywnie wymienione w pkt 1-12 tego przepisu.

W orzecznictwie ukształtowało się ugruntowane obecnie stanowisko, że postanowienie wydane na skutek rozpoznania skargi na czynności komornika podlega zaskarżeniu, jeżeli kończy bądź zmierza do zakończenia postępowania egzekucyjnego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1969 r., III CZP 83/69, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1990 r., III CZP 51/90).

W postanowieniu z dnia 05 lipca 2006 r., (...) 25/06 Sąd Najwyższy stwierdził - podkreślając, że przyjęte w postępowaniu rozpoznawczym rozumienie pojęcia „orzeczenie kończące postępowanie w sprawie” wymaga w postępowaniu egzekucyjnym uwzględnienia specyfiki i charakteru tego postępowania - iż w sprawie egzekucyjnej orzeczeniem kończącym postępowanie jest nie tylko orzeczenie kończące postępowanie jako całość, ale także postanowienie sądu definitywnie zamykające samodzielną, zasadniczą część postępowania egzekucyjnego.

Żaden z przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne nie wskazuje, ażeby zaskarżalnym było postanowienie Sądu ze skargi na czynności komornika, rozstrzygające o kompetencjach Komornika i obowiązkach podmiotu wezwanego do złożenia wyjaśnień w trybie art. 761 k.p.c., nawet gdy wezwanym jest Bank, a wezwanie dotyczy pełnej historii zajętego rachunku bankowego dłużnika ze wskazaniem danych osób i podmiotów dokonujących wpłat na zajęty rachunek bankowy. Postanowienie to nie ma też przymiotu orzeczenia kończącego postępowanie egzekucyjne. Nawet nie kończy samodzielnej części tego postępowania w tym wypadku egzekucji z rachunku bankowego. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż mimo uchylecia przez Sąd wezwania, egzekucja, w tym egzekucja z rachunku bankowego nadal jest w toku. Wspomniane postanowienie nie rozstrzyga też kwestii wymienionych w punktach od 1 do 12 art. 394 § 1 k.p.c.

Skoro zatem, zarówno w świetle przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne, jak i w świetle art. 394 § 1 k.p.c. postanowienie Sądu I instancji o uchyleniu wezwania do złożenia wyjaśnień nie podlega zaskarżeniu, to zażalenie na takie rozstrzygnięcie jest niedopuszczalne.

W myśl art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., sąd pierwszej instancji ma obowiązek odrzucić na posiedzeniu niejawnym zażalenie wniesione po upływie przepisanej terminu, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. W sytuacji gdy Sąd Rejonowy nie podjął takiej decyzji obowiązek ten na podstawie przepisu art. 373 zd. 1 k.p.c. przechodzi na sąd drugiej instancji. Dlatego Sąd Okręgowy postanowił jak w punkcie 1 sentencji.

Zażalenie objęło całe postanowienie Sądu Rejonowego, a więc również punkt, w którym Sąd orzekł o kosztach postępowania skargowego. Wierzyciel nie przytoczył żadnych zarzutów przeciwko temu rozstrzygnięciu. Rozliczenie kosztów nastąpiło zgodnie z wynikiem postępowania, a zatem na podstawie przepisu art. 98 k.p.c., co Sąd Okręgowy w całości podziela, nie dopatrując się w wyliczeniu kosztów błędu rachunkowego. Z tego też względu oddalone zostało zażalenie na punkt II zaskarżonego postanowienia, a orzeczenie w tym zakresie oparto o przepis art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO Zbigniew Ciechanowicz SSO Mariola Wojtkiewicz S SO Dorota Gamrat-Kubeczak